

Nauki techniczne charakteryzuje precyzja. Nie możemy od niej uciec również w języku. Przede wszystkim dlatego, żebyśmy byli dobrze rozumiani (bo nie zawsze jest czas na wyjaśnienia). Jako przyszli absolwenci wyższej uczelni technicznej powinniśmy dbać o nasz język. Niech będzie on zawsze czytelny, konkretny, ale przede wszystkim – bezbłędny. Mam nadzieję, że będę mógł Wam w tym pomóc.

Jednostki miar i wag są z pewnością często używane w mowie i piśmie przez wszystkich studentów i pracowników politechnik. Niestety, ich nazwy nie zawsze są poprawnie pisane i wymawiane. Nie bez znaczenia jest prawdopodobnie to, że są dosyć specyficznymi rzeczownikami. Pisząc, zwykle zastępujemy je bowiem symbolami, które są rozumiane wszędzie tam, gdzie używany jest układ SI. Natomiast ich nazwy podporządkowują się regułom każdego języka: jego fleksji, ortografii, adaptują się do jego fonetyki. W języku niemieckim na przykład oznaczać to będzie, że nazwy jednostek będziemy zapisywać dużą literą. W języku polskim natomiast rzeczowniki pospolite zapisujemy zawsze małą literą, a także – co ważniejsze – odmieniamy. Takimi rzeczownikami są nazwy jednostek, więc nie ma podstaw, by pisać je dużą literą. Przede wszystkim jednak należy je odmieniać przez przypadki, w mowie (!) i w piśmie: Napięcie elektryczne w sieci energetycznej to 230 woltów. Atom wodoru ma w przybliżeniu średnicę 1 (jednego) angstromu. Przez ten bezpiecznik może przepływać prąd o natężeniu kilku amperów. Gęstość wody w temperaturze 4 (czterech) stopni Celsjusza, co odpowiada ok. 277 (dwustu siedemdziesięciu siedmiu) kelwinom, to 1000 kilogramów na metr sześcienny. Natężenie oświetlenia w terenie w gwiazdzistą, bezksiężycową noc wynosi ok. 300 mikroluksów (może te przykłady wydają się oczywiste, zwróćcie jednak uwagę, jak często słyszymy 5 wolt, 100 miliamper czy 250 gram; to SĄ błędy!) Przedrostek, oznaczający krotność jednostki (mikro-, kilo-, giga- itp.), piszemy zawsze łącznie, małą literą (bez względu na to, czy skrótem jest litera duża czy mała). Przedrostki te są również spolszczane: wielokrotność 10–24 oznaczamy y, ale zapisujemy joko-, podobnie dla 1024 – Y, ale jotta-.

Wiele nazw jednostek pochodzi od nazwisk wybitnych fizyków. Wówczas są całkowicie spolszczone, za podstawę mając oryginalną wymowę tych nazwisk. I choć mamy prawo Ohma, używamy omów. Podobnych przykładów znajdziemy wiele: niuton (od nazwiska Izaaka Newtona), paskal (Blaise Pascal), dżul (James Prescott Joule), kelwin (lord Kelvin), kulomb (Charles de Coulomb), amper (André Ampere), wolt (Alessandro Volta), wat (James Watt), tesla (Nikola Tesla), weber (Wilhelm Weber), bel (Alexander Graham Bell), herc (Heinrich Hertz), gaus (Carl Friedrich Gauss) czy też – już spoza układu SI – użyty powyżej angstrom (Anders Jöns Angström). Wyjątkiem od reguły spolszczania jest simens (czyt. [s-imens]), która to nazwa pochodzi od – inaczej wymawianego – nazwiska Ernsta Siemens (czyt. [z-imensa]).

Symbol jednostki nie jest typowym skrótem – nie stawiamy po nim kropki: 150 g, 300 m, 230 V, 50 Hz itd. Ze względów stylistycznych symboli należy używać tylko wraz z liczebnikami głównymi, zapisanymi cyframi arabskimi, unikając ich po liczebnikach nieokreślonych: Moc tego głośnika to 50 W – mógłby mieć kilkanaście watów (nie: kilkanaście W) więcej. Nie powinno się też łączyć skrótów przedrostków z pełną nazwą jednostki: 10 megaomów (nie: Momów), 50 gigawatów (nie: Gwatów), 9600 kilobitów (nie: kbitów) na sekundę.

Czasami używamy jednostek pochodnych, definiowanych jako iloczyn dwóch innych i zapisywanych jako połączenie ich dwóch symboli (VA, kWh). Analogicznie łączymy wówczas ich nazwy, pamiętając jednak o tym, by wstawić między nie interfix -o-: woltoamper, kilogramometr na sekundę, kilowatogodzina, ometr. Taką nazwę odmieniamy jak zwykły wyraz: 0,5 woltoampera, 15 kilowatogodzin.

Po liczbie całkowitej nazwa jednostki występuje w dopełniaczu liczby mnogiej, po liczbie niecałkowitej – w dopełniaczu liczby pojedynczej: 12 (dwanaście [czego?]) woltów, 273,15 (dwieście siedemdziesiąt trzy i piętnaście setnych [czego?]) kelwina. Jeśli wystąpi również potęga 10, gdy oznacza wielokrotność ułamkową, używamy dopełniacza liczby pojedynczej, a gdy wielokrotność całkowitą – celownika liczby mnogiej: $1,6 \cdot 10^{-19}$ (jeden i sześć dziesiątych razy dziesięć do [potęgi] minus dziewiętnastej [części]) kulomba, $3 \cdot 10^8$ metrów na sekundę.

